

UKMERGĖ – LIETUVIŲ KALBOS SOSTINĖ 2021

Kalbos klaidos mokinių rašiniuose (ir ne tik juose)

Rasa POVYLINĖ
Želvos gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja ekspertė, Ukmergės rajono lietuvių kalbos mokytojų metodinio būrelio pirmininkė

Prisipažinkime: taisyklingai gimtąja kalba rašyti ir kalbėti norime kiekvienas. Deja, ne visiems ir ne visada tai sekasi. Tokia jau ta mūsų kalba: skambi, maloni, mylima, bet nelengva – joje daug rašybos, skyrybos, žodžių vartojimo taisyklių, kurias reikia išmanyti.

Jau daug metų taisant abiturientų egzaminų rašinius tenka pastebėti, jog juose kartojasi panašios kalbos – rašybos, skyrybos, gramatikos, žodyno – klaidos. Tad tokias, dažniau pasikartojančias, ir norisi apžvelgti. Reikia manyti, jos aktualios ne tik mūsų abiturientams, bet ir kitiems, kuriems rūpi gimtosios lietuvių kalbos vartojimo taisyklingumas.

Taigi pirmiausia apie rašybos sunkumus. Abiturientai rašiniuose dažnokai painioja e ir ė raides, ypač kai kuriuose žodžiuose: reikia rašyti „pasekmė“ (tai, kas seka), „atvejis“, „abejonė“, „dvejonė“. Klystama rašant ir kai kuriuos tikrinius daiktavardžius: „Sovietų Sąjunga“, netgi, kaip bebūtų keista, žodį „Lietuva“ (juk ji viena), o „lietuviai“ jau reikia rašyti mažąja, nes jų daug. Iš dažniau pasitaikančių rašybos klaidų taip pat norisi išskirti dalelytės „ne“ rašybą. Reikia žinoti, jog ji su įvardžiais, skaitvardžiais, daugeliu prievieksmių rašoma atskirai: ne visas, ne kiekvienas, ne vienas, ne visada (ši klaida viena dažniausių), ne veltui, ne juokais... Minėtina ir kitų dalelių rašyba: vis tiek, vis dėlto, vis vien, visgi. Reikia atkreipti dėmesį į žodelių „ne tik“,

„iš tikrųjų“ rašybą (juos, kaip mato-me, rašome atskirai). Įsidėmėtinos rašybos yra įterpiniai „deja“, „beje“.

Dažnos ir kai kurios gramatikos bei žodyno klaidos. Vartojamas būdo prievieksmis „senai“ („Ji atrodo senai“) vietoje laiko prievieksmio „seniai“ („Tai nutiko seniai“), „tuo pačiu“ vietoje „taip pat“, „neužilgo“ (taisome „greitai“, „netrukus“), „įtakoti“ (turi būti „lemti“, „daryti įtaką“), „ypatingai“ vietoje „ypač“, „pagrindė“ vietoje „daugiausiai“, „dalina“ (taisome „iš dalies“).

Kartojasi ir kai kurios skyrybos klaidos. Nemokama skirti šalutinio sakinio, ypač kai jis įsiterpęs į pagrindinį, pavyzdžiui: „Dar vienas poetas, kurio kūryboje dažna tėvynės ilgesio tema, tai Česlovas Milošas.“ Neretai iš vienos pusės kabelis parašomas, o antrasis ir pamiršamas. Dažnos ir išplėtinių dalyvinių pažyminių skyrybos klaidos. Kai šis pažymins eina po pažymimojo žodžio, tuomet jį skiriam kableliu: „Martyno Mažvydo „Katekizmas“ yra pirmoji lietuviška knyga, išleista 1547 metais.“ O jei šiuo pažyminiu sakins ne-sibaigia, skyrybos ženklai rašomi iš abiejų pusių: „Vincas Kudirka, gyvenęs ir kūręs XIX amžiaus antrojoje pusėje, žinomas kaip „Tautiškos giesmės“ autorius.“

Dažniau pasitaikanti skyrybos klaida – kai vietoje praleistos sudurtinio tarinio jungties parašomas kabelis, o ne brūkšnys. Tiesa, pagal atnaujintas lietuvių kalbos taisykles brūkšnys šioje vietoje jau

nėra būtinas, bet kabelis čia visai netinka. Taigi skirsime: „Maironis (–) vienas garsiausių lietuvių poetų romantikų.“ Dar minėtina įterpinių, priedėlių skyryba ar nemotyvuoti skyrybos atvejai, kai skyrybos ženklai rašomi nesivadovaujant jokiais taisyklėmis.

Tai tik dažniau mokinių rašiniuose pasitaikančios klaidos. Jų daroma ir kitokių. Taip pat čia nepaminėtas „nelietuviškas“ rašymas, kai nededama taškų ant e ar i (o tai pasitaiko itin dažnai), rašomos nelietuviškos kabutės ar netgi sakins pradamas mažąja raide.

Nemažai taisoma ir tokių darbų, kurių autoriai puikiai išmano rašybos, skyrybos, gramatikos taisykles, vartoja taisyklingą kalbą. Mes, mokytojai, tokiais rašiniais nuoširdžiai džiaugiamės. Taip, kuris gi nenorėtų be priekaištų mokėti savąją kalbą? To trokšta ir mokiniai, ir jų tėveliai. Pastarieji klausia: „Tai ką daryti?“ Vieno atsakymo ir vieno patarimo čia nėra. Svarbu vaikui nuo mažumės skaityti knygas. Puiku, jei vaikas, atėjęs į 1-ąją klasę, jau moka skaityti (teigiama, jog būtent tokie mokiniai vėliau patiria mažiau rašybos sunkumų).

Labai svarbus tėvėlių pavyzdys: ar jie skaito, ar namuose yra knygų biblioteka. Ir nereikia nusiminti, jei nerasome tobulai: juk mokomės visą gyvenimą, o mūsų gimtoji kalba – tarsi neišsamiama versmė, kaskart prieš mūsų akis atsiverianti savo vaizdingumu, gyvumu, skambumu, įvairove.

Paminėta bendradarbiavimo su Vusterio miestu sukaktis

Airida KLEVINSKIENĖ
Rajono savivaldybės Informacinių technologijų ir viešųjų ryšių skyriaus vyr. specialistė

Ukmergės rajono savivaldybės Mero padėkos ženklas iškeltas į Didžiąją Britaniją, Vusterio miestą, į vieno iš pagrindinių dviejų miestų partnerystės iniciatorių Terry Coles rankas.

„Partnerystės susitarimas tarp Ukmergės ir Vusterio miestų pasirašytas 2011 metų gegužės 23 dieną. Draugystė užsimezgė Vusteryje lankantis mūsų kraštiečiui Vygaudui Ušackui, tuo metu dirbusiam ambasadoriumi. Anglams pasidomėjus apie miestų partnerystės galimybes, V. Ušackas pasiūlė Ukmergę ir paskambino tuomečiam rajono savivaldybės merui Algirdui Kopūstui. Šios užsimezguosios draugystės globėju visus tuos metus buvo T. Coles, Vusterio miestų partnerystės asociacijos atstovas, kuris iki šiol aktyviai plėtoja bendradarbiavimą tarp mūsų miestų“, – sakė Ukmergės rajono savivaldybės meras Rolandas Janickas miestų bendradarbiavimo 10-ies metų sukakčiai paminėti skirtame virtualiame susitikime.

Nuo sutarties pasirašymo kiekvienais metais Ukmergės rajono atstovai vyksta prekiauti į tradicinę Kalėdų mugę Vusteryje. Šiame Didžiosios Britanijos mieste lankėsi ir Ukmergės verslo bei jaunimo atstovai.

„T. Coles kaskart asmeniškai globoja Ukmergės delegacijas. Anglų delegacija kasmet atvyksta į Ukmergės miesto šventę, lankosi švietimo įstaigose, dalijasi informacija apie anglų švietimo sistemą,

bendruoja su moksleiviais, veda anglų kalbos pamokas Dukstynos pagrindinėje mokykloje ir A. Smetonos gimnazijoje.

T. Coles iniciatyva Dukstynos pagrindinė mokykla užmezgė ryšius su viena iš Vusterio mokyklų. Moksleivių susirašinėjimas ir bendravimas tęsėsi keletą metų iki pandemijos. Mūsų mieste kelis kartus lankėsi ir Vusterio verslo atstovai, kurie susitiko su rajono verslininkais. Apie Ukmergėje vykstančius renginius, vykdomus projektus bei tarptautinį bendradarbiavimą T. Coles dažnai rašo Vusterio spaudoje“, – negailėjo gerų žodžių R. Janickas.

Virtualaus susitikimo dalyviai pritarė R. Janicko išsakytomis mintims, kad „bendradarbiavimas suteikia galimybę mūsų rajono gyventojams, organizacijoms, įstaigoms, menininkams atrasti naujų ryšių, keistis naudinga informacija, tobulėti. Dėl pandemijos bendradarbiavimo galimybės šiuo metu ribotos. Tikimasi, kad tai ilgai nesitęs, o atrasti bendravimo keliai informacinių technologijų pagalba padės tęsti ilgalaikę draugystę.“

T. Coles atsisveikino su užimamomis miestų partnerystės asociacijos atstovo pareigomis ir jas perduos jaunesniems. Greitu metu jo vietą užims dabartinė Vusterio miesto merė J. Hodges. Ji taps naujuoju „mūsų tiltu“, bendraujant su Vusterio gyventojais. Ilgame-tė savivaldybės užsienio ryšių puoselėtoja, dabartinė Strateginio planavimo, investicijų ir verslo plėtos skyriaus vedėjo pavaduotoja

Rima Boškevičienė taip pat atliko simbolinį užsienio ryšių perdavimą kitam savivaldybės administracijos padaliniui – Informacinių technologijų ir viešųjų ryšių skyriui ir jo vyriausiajai specialistei Airidai Klevinskienei. Susitikimo dalyviai R. Boškevičienėi padėkojo už darbą ir įdėtą pastangas, palaikant ryšius su užsienio partneriais.

Spalio mėnesį Vusterio laukia ypatinga šventė. Prieš 400 metų karalius Jokūbas I miestui įdavė naują chartiją, kuri pertvarkė valdžią ir nuo tada mieste renkamas meras. Artėjančios šventės proga ukmergiškiai skyrė muzikinį kūri-

nį, kurį atliko Ukmergės kultūros centro moterų vokalinis ansamblis „Cantilena“.

Su Vusterio atstovais susitikime nuotoliniu būdu bendravo Ukmergės rajono meras R. Janickas, administracijos direktoriaus pavaduotoja Dalė Steponavičienė, savivaldybės tarybos narys Algirdas Kopūstas bei administracijos skyrių darbuotojai, Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų Ukmergės filialo direktorius Regimantas Baravykas.

Vertėjavo Dukstynos pagrindinės mokyklos direktorė Daiva Liumparienė, palaikanti glaudžius ryšius su Vusterio gyventojais.

Ukmergės Veterinarijos g. 12-o daugiabučio namo gyventoja Anelė teigė nesulaukianti pagalbos dėl stogo remonto.

Moteris pasakojo gyvenanti penktame namo aukšte. Dėl kiauro stogo vanduo esą bėga siena į balkoną, jį teko stiklinti naujai, pūva langai. „Buvo Butų ūkio darbuotojas, apžiūrėjo ir išvyko. Praėjo jau beveik mėnuo, o Butų ūkis nesiėmė jokių veiksmų“, – teigė gyventoja. Jokio atsakymo Anelė taip pat negavo.

UAB Ukmergės butų ūkio direktorius Raimondas Baltaduonis

ALIO, REDAKCIJA

Pataria kreiptis raštu

Ukmergės Veterinarijos g. 12-o daugiabučio namo gyventoja Anelė teigė nesulaukianti pagalbos dėl stogo remonto.

Moteris pasakojo gyvenanti penktame namo aukšte. Dėl kiauro stogo vanduo esą bėga siena į balkoną, jį teko stiklinti naujai, pūva langai. „Buvo Butų ūkio darbuotojas, apžiūrėjo ir išvyko. Praėjo jau beveik mėnuo, o Butų ūkis nesiėmė jokių veiksmų“, – teigė gyventoja. Jokio atsakymo Anelė taip pat negavo.

UAB Ukmergės butų ūkio direktorius Raimondas Baltaduonis

ŪKININKAS PARDUODA MALKAS

Turi sausų ažuolinių, uosinių, beržinių (skaldytų). Drebulinės – 200 Eur. Veža sunkvežimiu arba lengvojo automobilio priekaba (1x2 m). Tel. 8 683 92358

GEROS DIENOS!

2021 m. gegužė

P	3	10 17 24 31
A	4	11 18 25
T	5	12 19 26
K	6	13 20 27
P	7	14 21 28
Š	1	8 15 22 29
S	2	9 16 23 30

Gegužės

18

Erikas, Erdvilas, Rytė, Julita, Venancijus

Gegužės

19

Gilvinas, Tauras, Celestinas

Gegužės

20

Bernardinus, Eidvilas, Vygintė, Akvilas, Alfreda

Anekdotai

Vyksta tikybos pamoka. Mokytoja klausia Petriuko:

- Pasakyk, kas buvo pirmasis žmogus?
- Adomas.
- O kokią didelę bausmę pasiuntė jam Dievas?
- Ievą.
- O, kaip seniai tave mačiau! Ką dabar dirbi?
- Prekiauju baldais.
- Ir kaip sekasi?
- Puikiai! Namuose liko tik šiukšlių dėžė.
- Kalbasi du draugai:
- Ta mano žmona – tikra bam-beklė.
- Kodėl?
- Vis priekaištauja ir priekaištauja, kad per vėlai namo grįžtu.
- Tai tu grįžk anksčiau.
- Beviltiška: vakar šeštą rytą grįžau, vis tiek per vėlu buvo...

Receptai

Gaivi sūrio užkandėlė

Reikės: 200 g kietojo sūrio, skiltelės česnako, 2 šaukštų majonezo, šiek tiek sezamų sėklų, kriaušės.

Sūrį supjaustyti ir išmaišyti su majonezu. Iš masės formuoti kamuoliukus ir juos apvolioti sezamų sėklose. Kriaušę nuplauti ir supjaustyti griežinėliais. Ant medinio pagaliuko verti griežinėlių kriaušės ir sūrio kamuoliuką.

Bulvių apkepimas

Reikės: 8 bulvių (vidutinio dydžio), 1–2 svogūnų, 5 šaukštų aliejaus, ryšulėlio petražolių, 5 kiaušinių, žiupsnelio druskos, 2 žiupsnelių ciberžolių.

Susmulkintus svogūnus pakepinti keptuvėje, kol gražiai pagels. Bulves virti su lupenomis apie 25–30 min. Nuluptas bulves supjaustyti norimo dydžio gabaliukais (geriau smulkiau ar net sutrinti). Į bulves įmaišyti kepintus svogūnus, smulkintas petražoles, prieskonius ir išplaktus kiaušinius. Sudėti masę į kepimo formą ir kepti apie 1 val. 180 °C temperatūros orkaitėje.